

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

Rzeszów, dnia października 2012 r.

Pan
Artur Bożek
Przewodniczący
Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania
o Niepełnosprawności
w Województwie Podkarpackim

LRZ-4101-06-03/2012
P/12/105

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.)¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła w Wojewódzkim Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Podkarpackim w Rzeszowie (Zespole) kontrolę w zakresie funkcjonowania systemu orzecznictwa lekarskiego dla celów orzekania o niepełnosprawności w latach 2010 – 2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 17 września 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli – stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Przewodniczącemu niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Zespołu w zakresie funkcjonowania systemu orzekania o niepełnosprawności.

¹ W brzmieniu obowiązującym do dnia 1 czerwca 2012 r. – w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. *o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm.).

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że Wojewoda Podkarpacki, powołując Zespół – na podstawie art. 6a ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych*² – zapewnił mu jednocześnie obsługę administracyjno-biurową i finansowo-księgową.

W kontroli ustalono, że członkowie Zespołu zostali powołani przez Wojewodę Podkarpackiego, stosownie do przepisów § 18 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. *w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności*³. Osoby te – z wyłączeniem przewodniczącego i sekretarza – wykonywały pracę orzecznika składu orzekającego w oparciu o umowę zlecenia. Pracownicy obsługi administracyjno – biurowej, przewodniczący oraz sekretarz zatrudnieni byli na podstawie umowy o pracę w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie (Urzędzie). Na dzień 30 czerwca 2012 r. w Zespole zatrudnione były 44 osoby, w tym: 17 lekarzy, 9 pracowników administracji i obsługi, 6 pracowników socjalnych, 4 doradców zawodowych, 3 pedagogów, 3 psychologów oraz przewodniczący i sekretarz. Orzekający członkowie Zespołu posiadali odpowiednie kwalifikacje i odbyli szkolenia, określone w § 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia *w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności* oraz zaświadczenia, uprawniające do orzekania, o których mowa w § 23 tego rozporządzenia.

W kontroli ustalono, że w latach 2010-2012 (I półrocze) zmniejszała się ilość odwołań od orzeczeń powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności (powiatowych zespołów) dotyczących osób przed 16 rokiem życia kierowanych do Zespołu jako organu drugiej instancji. W 2010 r. wniesiono 752 takie odwołania; w 2011 r. – 732, zaś na koniec I półrocza 2012 r. było ich 339. W każdym roku tego okresu, około 60% zaskarżonych orzeczeń powiatowych zespołów utrzymywano w mocy. Zespół nie wydawał w tych latach orzeczeń uchylających orzeczenia i umarzających postępowanie przed organami pierwszej instancji. Od 2011 r. Zespół nie uchylał orzeczeń powiatowych zespołów i nie przekazywał spraw do ponownego rozpoznania, jak też nie umarzał postępowania odwoławczego.

W badanym okresie odnotowano wzrost liczby odwołań – dotyczących osób powyżej 16 roku życia – od orzeczeń powiatowych zespołów. W 2011 r. zanotowano o 246 (tj. o 6%) więcej odwołań niż w 2010 r., natomiast w I półroczu 2012 r. było ich 2571, co stanowiło 59% ilości odwołań, jakie wpłynęły w 2011 r. Zespół nie wydawał orzeczeń uchylających

² Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721 ze zm.

³ Dz. U. Nr 139 poz. 1328 ze zm.

orzeczenia i umarzających postępowanie przed organami pierwszej instancji. Orzeczenia Zespołu, którymi uchylano orzeczenia powiatowego zespołu i przekazywano sprawę do ponownego rozpoznania, jak też którymi umarzano postępowanie odwoławcze, nie przekraczały 1% orzeczeń, wydanych w danym roku. W poszczególnych latach około 45% orzeczeń Zespołu utrzymywało w mocy zaskarżone orzeczenia. Zasadniczą przyczyną zmiany orzeczeń powiatowych zespołów było przedstawienie, przez odwołujących się, dodatkowej dokumentacji lekarskiej, uwzględnianej przez Zespół w postępowaniu odwoławczym.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że w badanym okresie, w ponad połowie wszystkich spraw, Zespół rozpatrywał odwołania w terminach powyżej 30 dni.

Jak wykazała analiza losowo wybranych dokumentacji 30 orzeczeń, wydłużenia czasu rozpatrzenia odwołań wynikały przede wszystkim z powodu niestawienia się osoby wzywanej. O każdym przypadku niezאתwienia sprawy w terminie zawiadamiano strony postępowania.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia prowadzenie przez Zespół rejestru badań specjalistycznych, stosownie do wymogów art. 6b¹ ust. 7 cyt. ustawy *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych*, a także prawidłowe przechowywanie wyników tych badań, zapewniające ochronę przed zniszczeniem lub utratą dokumentacji.

W kontroli ustalono, że w okresie 2010 – 2012 (I półrocze) przeprowadzono 23 badania specjalistyczne, z tego: 8 okulistycznych, 3 psychologiczne oraz 12 badań chorób serca i naczyń obwodowych. Liczba tych badań wynikała z ilości skierowań od lekarzy – członków Zespołu. Badania takie wykonywane były przez lekarzy, posiadających odpowiednie kwalifikacje. Wyniki badań specjalistycznych opracowywane były w dniu wykonania badania – w siedzibie Zespołu – i w tym samym dniu zamieszczane w aktach sprawy danej osoby.

W okresie objętym kontrolą Zespół nie wykonywał badań specjalistycznych w zakresie chorób płuc (na spirometrze) oraz badań neurologicznych (EMG) przy pomocy elektromiografu Keypoint. Badań na spirometrze nie wykonywano z uwagi na brak skierowań od lekarzy, natomiast badań EMG – ze względu na negatywne stanowisko w tej sprawie, wyrażone przez Konsultanta Wojewódzkiego do Spraw Neurologii dla Obszaru

Województwa Podkarpackiego. W jego opinii, pomieszczenia Zespołu w Urzędzie nie spełniały wymagań, jakie musi spełniać pracownia EMG.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia podjęte przez Zespół starania o możliwość umieszczenia elektromiografu Keypoint w odpowiednich – bezpiecznych dla badanego – pomieszczeniach, w celu racjonalnego wykorzystania tego sprzętu.

Z informacji uzyskanych w trybie art. 59 ust. 1 *ustawy o NIK* wynikało, między innymi, że działania w tej sprawie podjęto już w 2009 r. Ze względu na niezasadne stanowisko Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, a także wobec braku stanowiska Fundacji „Fundusz Współpracy”, od której otrzymano ww. sprzęt – dopiero w lipcu 2012 r. umieszczono elektromiograf w odpowiednich pomieszczeniach, użyczonych bezpłatnie przez Szpital Nr 2 w Rzeszowie.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, podjęte przez Zespół działania – których efektem było umieszczenie sprzętu do badań EMG w wynajmowanych nieodpłatnie pomieszczeniach szpitala – były legalne, gospodarne i celowe. Zapewniono nie tylko kadry do prowadzenia badań, ale i udostępniono możliwość korzystania ze sprzętu także społeczności lokalnej – ubezpieczonym z terenu województwa podkarpackiego, przy zachowaniu gwarancji pierwszeństwa dla potrzeb Zespołu.

W latach 2010 – 2012 (I półrocze) wniesiono do sądu łącznie 1.662 odwołania od orzeczeń Zespołu. Spośród nich, 365 orzeczeń (21,4%) zostało zmienionych wyrokami Sądu Rejonowego, zaś 55 orzeczeń (3,3%) zmienił Zespół, zgodnie z § 17 rozporządzenia *w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności*. Głównymi przyczynami zmian orzeczeń były: pojawienie się nowej dokumentacji medycznej; zmiany w stanie zdrowia po dacie orzekania, poparte dodatkową dokumentacją lekarską; ujawnione dodatkowe schorzenia, powodujące konieczność oceny przez innego lekarza specjalistę; uznanie w całości zasadności treści żądania, zawartego w odwołaniu. Zarówno rozpatrywanie odwołań, jak i przekazywanie ich do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odbywało się w terminie od 7 do 14 dni od daty otrzymania odwołania.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, pomieszczenia Zespołu znajdujące się w budynku Urzędu, nie stanowią barier dla osób niepełnosprawnych.

Ustalono, że rozwiązania architektoniczne budynku Urzędu pozwalają na samodzielne poruszanie się osób niepełnosprawnych, tak wewnątrz budynku jak i w jego otoczeniu. Pomieszczenia Zespołu usytuowane są na parterze obiektu, a na zewnątrz znajdują się podjazdy z uchwyty dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Zespół prawidłowo dysponował środkami finansowymi przeznaczonymi na wykonywanie poszczególnych zadań/działań w ramach orzecznictwa.

W kontroli ustalono, że wydatki Zespołu, w 2010 r. wyniosły – 425 tys. zł, w 2011 r. – 456 tys. zł, w I półroczu 2012 r. – 184 tys. zł. Wojewoda Podkarpacki (w Regulaminie Funkcjonowania Zespołu) ustalił odpowiednie stawki wynagrodzenia dla członków Zespołu za rozpatrzenie jednego odwołania oraz za przeprowadzenie jednego badania specjalistycznego. Członkowie Zespołu w rozliczeniach (rachunkach) za świadczone usługi stosowali stawki określone w Regulaminie Funkcjonowania Zespołu – zgodnie z zawartymi umowami.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Zespół wniosków pokontrolnych, zawartych w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 30 listopada 2004 r.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Przewodniczącemu prawo zgłoszenia do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.